

PO in de praktijk

ONDERWIJSACHTERSTANDEN

Welke invloed hebben de bezuinigingen op onderwijssachterstanden.

Een kijkje in de keuken bij scholen en schoolbesturen.

GEMAAKT VOOR:

AO Onderwijssachterstanden, lerarentekort en kwetsbare leerlingen op 1 juli 2020.

IN HET KORT:

- **De bezuinigingen op het onderwijssachterstandenbudget eisen hun tol in de praktijk.**
- **Scholen met veel nieuwkomers hebben door de nieuwe systematiek extra te lijden.**
- **De PO-Raad wil herstel van het budget naar het niveau van 2011 (430 miljoen euro) om onderwijssachterstanden in het hele land effectief te bestrijden.**

Praktijkverhalen

Wiely Hendricks:

'Door de bezuinigingen zijn de klassen groter en conciërges of onderwijsassistenten zijn nauwelijks nog te vinden op onze scholen.'

Schoolbestuurder bij De Haagse Scholen.
Stichting voor openbaar basis- en speciaal onderwijs met 52 scholen in Den Haag, waarvan 5 scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs en 3 scholen voor speciaal onderwijs.

“Binnen mijn bestuur zag ik de afgelopen jaren twee bewegingen rondom onderwijsachterstandenbudget. Allereerst is er vanaf 2011 geld weggelekt door een verandering van definities van wat een onderwijsachterstand is. Daarnaast is de pot geld die nog over was uitgesmeerd over meerdere scholen met de herverdeling van onderwijsachterstandsmiddelen in 2019. Veel scholen binnen ons bestuur hebben daar last van. De bezuinigingen worden zichtbaar op het gebied van klassengrootte, ondersteunende capaciteit en speciale projecten van scholen. De klassengrootte op onze scholen in wijken met veel achterstandsleerlingen zijn met 20 tot 25% gestegen sinds 2011. In klassen met veel leerlingen met een ondersteuningsbehoefte zitten nu zo’n 26 tot 28 leerlingen. Conciërges en onderwijsassistenten zijn nauwelijks nog op onze scholen te vinden. Ook de inzet administratieve ondersteuning en intern begeleiders hebben we sterk moeten verminderen. We kunnen simpelweg minder maatwerk leveren aan leerlingen die dat hard nodig hebben. Dat komt doordat de klassen groter zijn geworden, maar ook doordat een leraar nu geen onderwijsassistent of ib’er meer heeft waar hij op terug kan vallen als hij aandacht wil geven aan een leerling met een extra ondersteuningsbehoefte.

Veel scholen hadden ook een wijkfunctie. Met projecten probeerden zij ouders en leerlingen te helpen, bijvoorbeeld door hen te ondersteunen bij de opvoeding samen met schoolmaatschappelijk werk of door te voorzien in gratis huiswerkbegeleiding na schooltijd. Dit aanbod is enorm verschaald. Het is niet voor niets dat het lerarentekort in deze wijken het allerhoogst is: de werkdruk is enorm hoog en onderwijspersoneel heeft ook het gevoel nooit genoeg te kunnen doen in relatie tot alle problemen die er bij leerlingen spelen. Hoewel de onderwijsresultaten nog goed zijn doordat leraren tot het uiterste gaan, zien we wel dat de uitstroom naar het speciaal onderwijs en speciaal basisonderwijs stijgt. Niet zo gek ook, er is geen geld meer voor alle projecten die scholen oppakten om te werken aan de ‘zorgkant’ van het onderwijs. Schooldirecteuren zeggen ook tegen mij: als ik meer middelen zou krijgen, zou ik bijvoorbeeld weer projecten oppakken om de pedagogische taak van ouders te ondersteunen en meer maatwerk in de klas te kunnen bieden. Dat is enorm belangrijk in dit soort wijken en de verschraving van het budget zorgt ervoor dat de kansenongelijkheid groter wordt. Juist in deze wijken is het enorm belangrijk dat leerlingen zich ten volle kunnen ontwikkelen.”

Praktijkverhalen

Arnoud Wever:

'Uiteindelijk krijgen we 408.000 euro minder, dan kunnen we niet anders dan in de formatie snijden.'

Schoolbestuurder bij PCPO Midden-Brabant. Protestants-christelijke stichting met 10 basisscholen, verspreid over 17 locaties, in zeven gemeenten in Brabant. Eén van de basisscholen heeft een speciale nieuwkomersvoorziening: De Fontein in Breda.

“Toen de asielzoekersstroom in 2014 op zijn hoogst was hebben we als stichting enorm ons best gedaan om alle asielzoekerskinderen een plek te bieden op onze eerste Opvang Anderstaligen op de Fontein. Gedurende die periode is de locatie gegroeid van vijftig naar bijna tweehonderd leerlingen. Nu loopt de omvang weer iets terug momenteel draaien er nog 9 groepen met nieuwkomers. Gefaseerd dienen wij, door de berekeningen via de CBS-criteria, 408.000 euro te bezuinigen. Als het om dit soort bedragen gaat, haal je het niet met een ander schoonmaakcontract en wat andere losse bezuinigingen. Omdat de afbouw van het budget in fases gaat, lukt het nu nog om een beetje te schuiven met de middelen, maar we kunnen niet anders dan de komende jaren in onze formatie te snijden. Dat schuurt: ik zie immers geen personeel rondlopen dat niets te doen heeft. De klassen zullen daardoor groter worden en ook de ondersteunende functies moeten dan worden afgebouwd. Dit terwijl alle onderzoeken laten zien dat kleine groepen cruciaal zijn bij onderwijs aan anderstaligen.

Wij bieden onderwijs aan kinderen die op latere leeftijd naar Nederland komen en soms niet of nauwelijks onderwijs hebben gevolgd. Denk hierbij aan vluchtelingen, maar ook aan arbeidsmigranten uit Oost- en

Midden-Europa. Als wij ze niet de ondersteuning kunnen geven die ze nodig hebben, stromen ze op een lager niveau uit naar het reguliere onderwijs. Dit gat vullen in het reguliere onderwijs zorgt voor nog meer taken op het bord van de leraar daar. Mochten ze het daar niet bij kunnen benen, heb je uiteindelijk ook meer verloop naar het speciaal onderwijs en speciaal basisonderwijs. Het is onoverkomelijk dat we ook moeten schrappen in ondersteunende diensten. Wij werken met Intern begeleiders, maar bijvoorbeeld ook met traumatherapie en theaterles met mime, zodat kinderen hun gevoelens kunnen uiten via dans en bewegen. Syrische kinderen die uit een oorlogssituatie komen hebben soms verschrikkelijke dingen gezien, of voor langere tijd heel geïsoleerd gewoond in een kapot geschoten flatgebouw. Je moet eerst aan de slag met het verwerken van de trauma's bij de kinderen, voordat het tot leren kan komen. We moeten deze kinderen, maar ook andere kinderen met een achterstand, kansrijk de maatschappij in krijgen. Dat is onze maatschappelijke plicht. Onderwijs speelt daarbij een hele belangrijke rol. Dat zie je ook tijdens de coronacrisis, de hardste klappen vallen bij de kinderen die extra ondersteuning nodig hebben.”

MEER INFORMATIE

PO-Raad, Jeroen Bos

06 – 53 66 03 69 | j.bos@poraad.nl